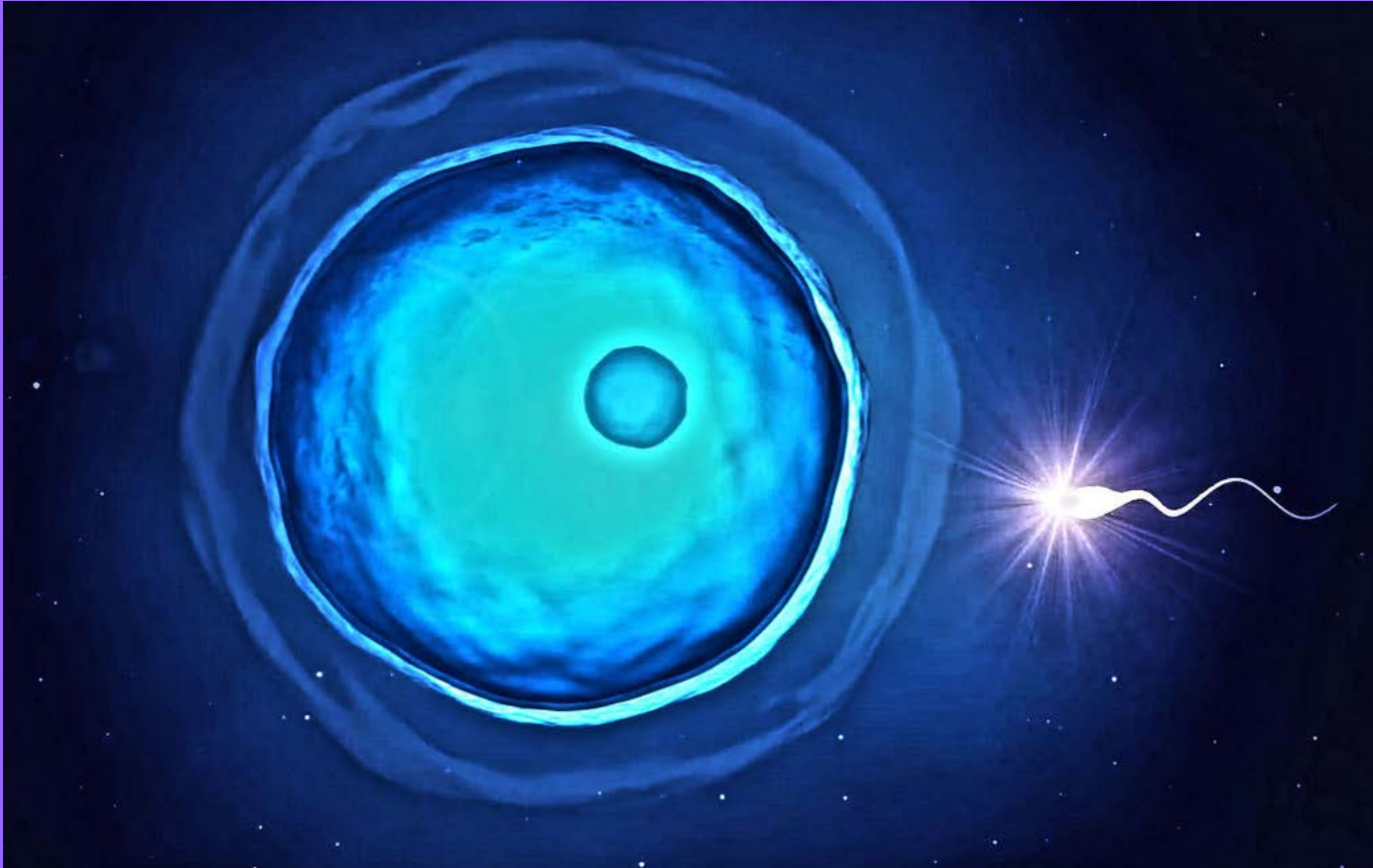

ΓΑΜΕΤΟΓΕΝΕΣΗ

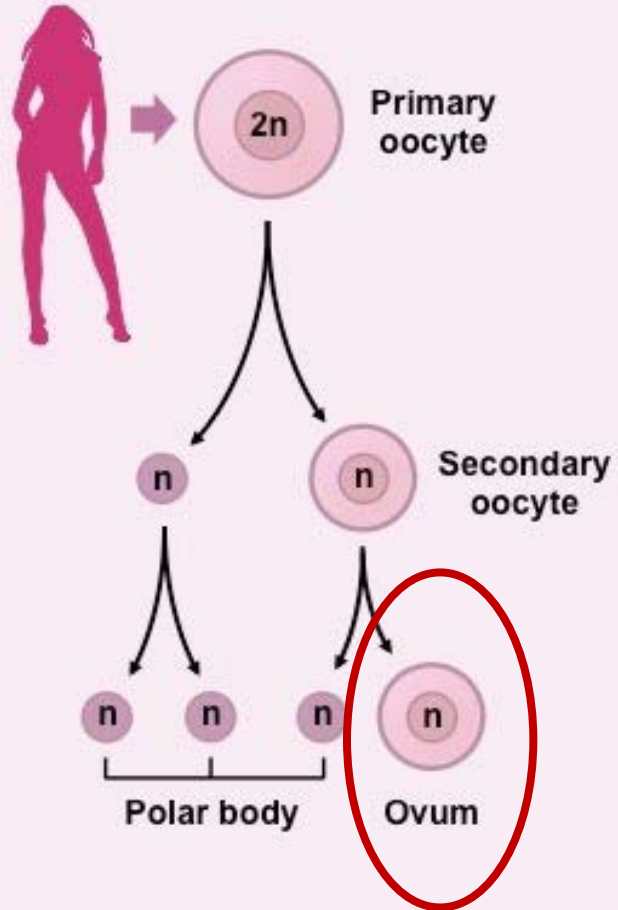
ΔΕΥΤΕΡΑΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ-ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, MD, MSc, PhD

ΜΑΙΕΥΤΗΡΑΣ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ

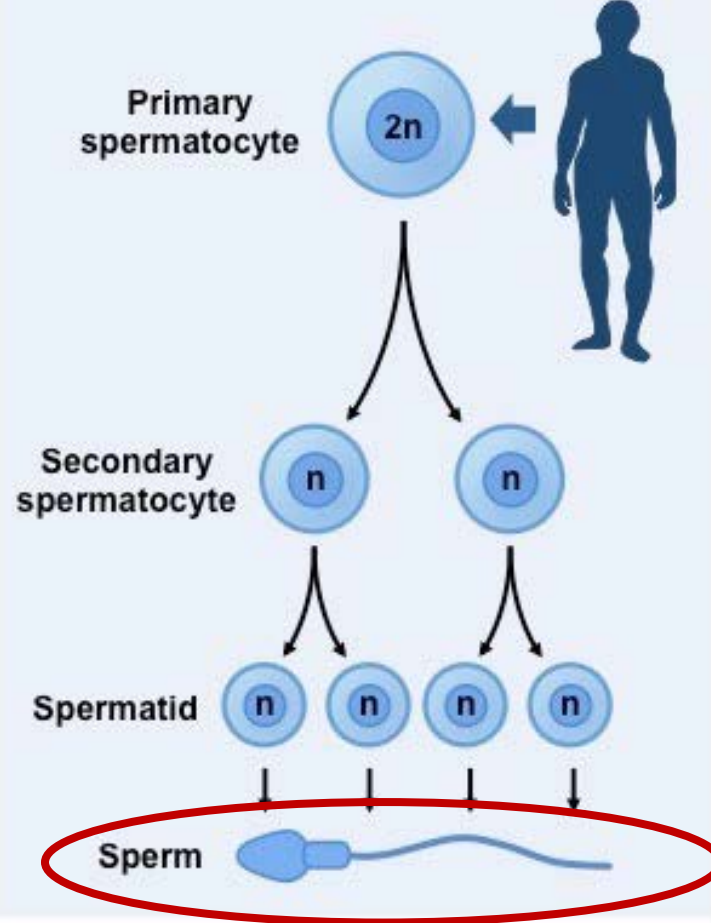
ΜΟΡΙΑΚΟΣ ΒΙΟΛΟΓΟΣ-ΓΕΝΕΤΙΣΤΡΙΑ

ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ-ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑΣ, ΔΠΘ

OOGENESIS

SPERMATOGENESIS

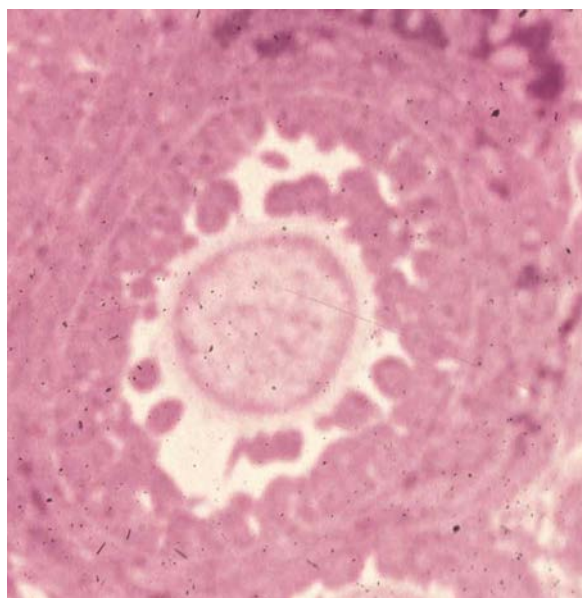

Γαμετογένεση

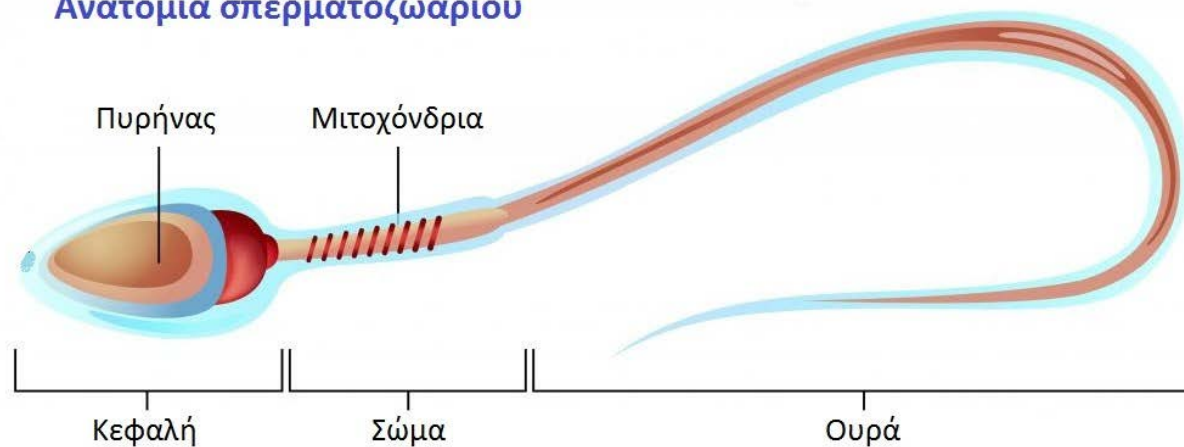
- Παραγωγή γαμετών

Σπερματοζώαριο (σπερματογένεση)

Ωοκύτταρο (ωογένεση)

Ανατομία σπερματοζωαρίου

Φάσεις γαμετογένεσης

- Μετανάστευση βλαστικών γεννητικών κυττάρων στην αρχέγονη γονάδα με ταυτόχρονη **διαφοροποίηση**
- Αύξηση του αριθμού τους με **μίτωση**
- Παραγωγή απλοειδών κυττάρων με **μείωση**
- Ωρίμανση

Κοινή προέλευση

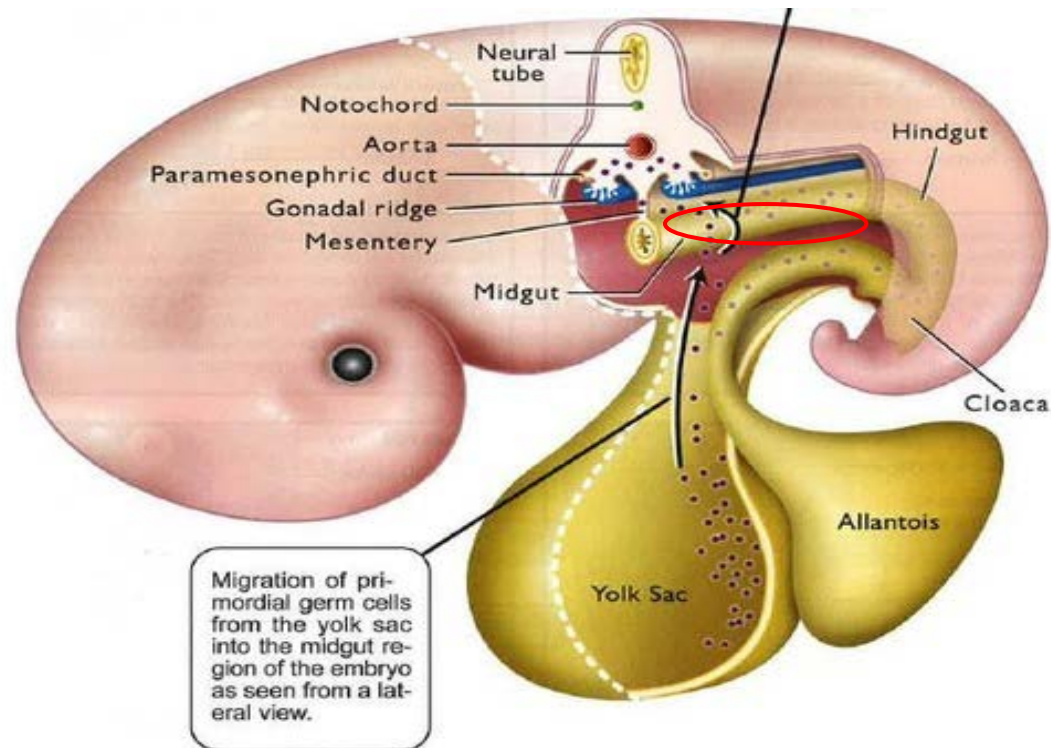
Αρχέγονο γεννητικό βλαστικό κύτταρο

↓

Προέρχονται από το λεκιθικό ασκό και μεταναστεύουν στην αρχέγονη γονάδα έως την 6^η w.

↓

Υφίστανται πολλαπλασιασμό

Μίτωση

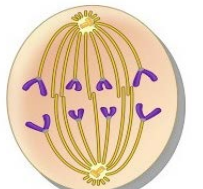
- Πρόφαση: συμπύκνωση νηματίων χρωματίνης και μετατροπή τους σε μιτωτικά χρωμοσώματα.
- Μετάφαση: πλήρης συμπύκνωση και διάταξη στο κέντρο του κυττάρου σε ζευγάρια που αποκαλούνται χρωματίδια και ευθυγραμμίζονται στους αντίθετους πόλους του κυττάρου.
- Ανάφαση: διαίρεση κεντρομεριδίου και διαχωρισμός των αδελφών χρωματίδων.
- Τελόφαση: δημιουργία πυρήνων στους δυο πόλους.
- Κυτταροκίνηση: διαχωρισμός του κυτταροπλάσματος σε δύο μεμονωμένα θυγατρικά κύτταρα.

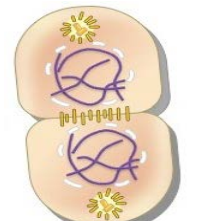
Prophase

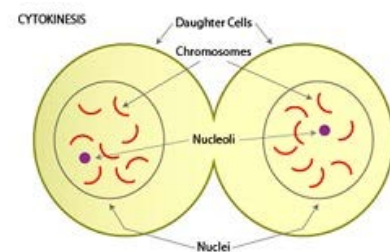
Metaphase

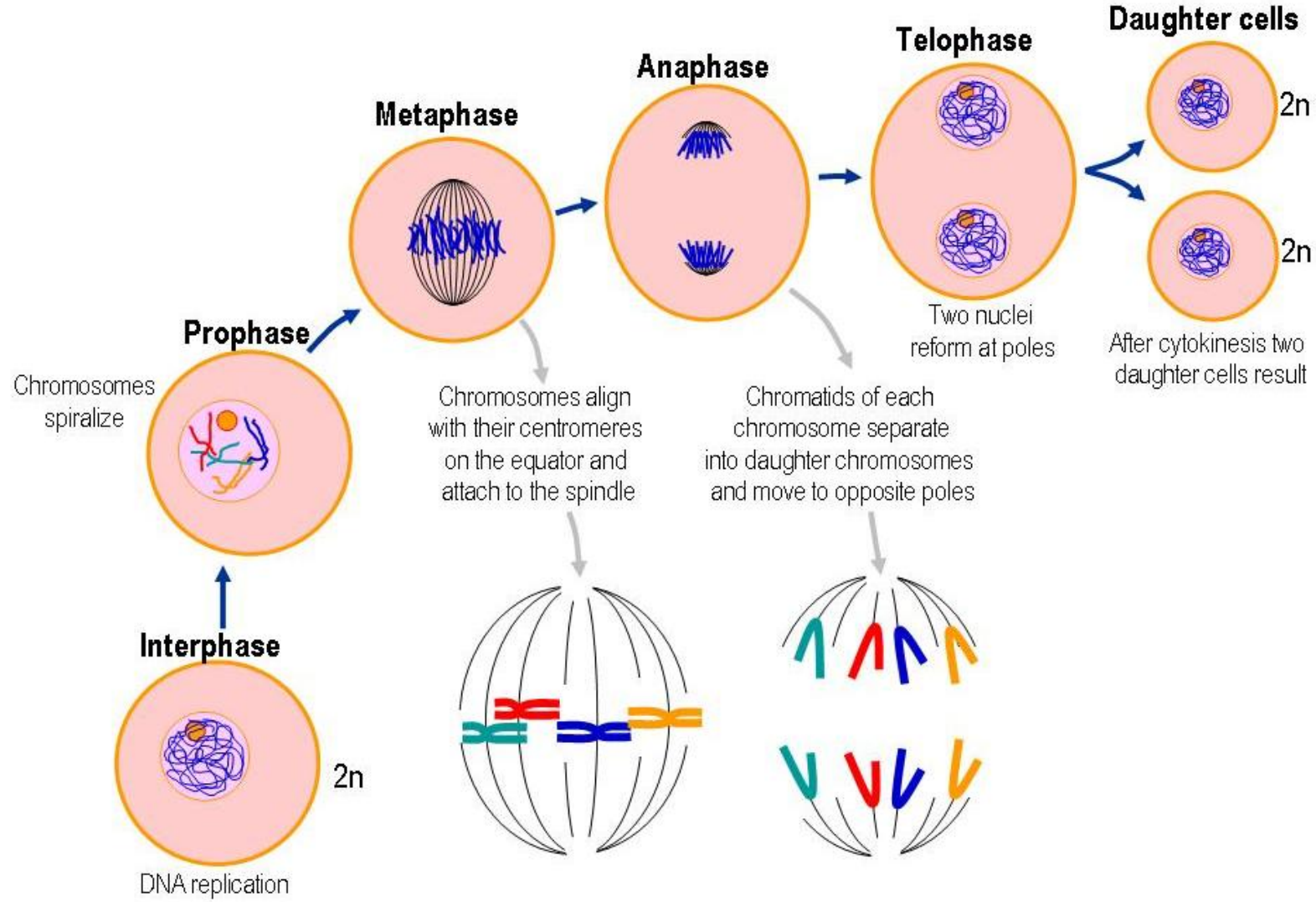

Anaphase

Telophase

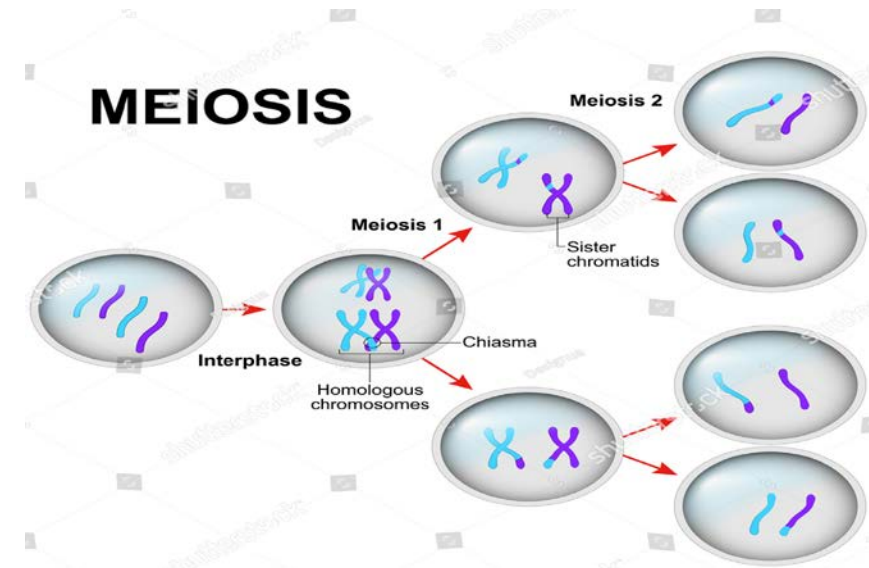

Μείωση

- Ελάττωση του αριθμού χρωσωμάτων από διπλοειδή ($2n$) σε απλοειδή (n).
- Παρατηρείται μόνο στα γεννητικά κύτταρα.

- Σπερματογόνιο $\longrightarrow$ 4 σπερματοζωάρια (απλοειδείς γαμέτες)
- Ωογόνιο $\longrightarrow$ 1 ωάριο + 3 πολικά σωμάτια

Μείωση

1^η μειωτική διαίρεση

Αριθμός χρωμοσωμάτων από $2n \Rightarrow n$

Διπλοειδή $\Rightarrow$ Απλοειδή

Πρωτογενές σπερματοκύτταρο $\Rightarrow$ Δευτερογενές σπερματοκύτταρο

Πρωτογενές ωκύτταρο $\Rightarrow$ Δευτερογενές ωκύτταρο

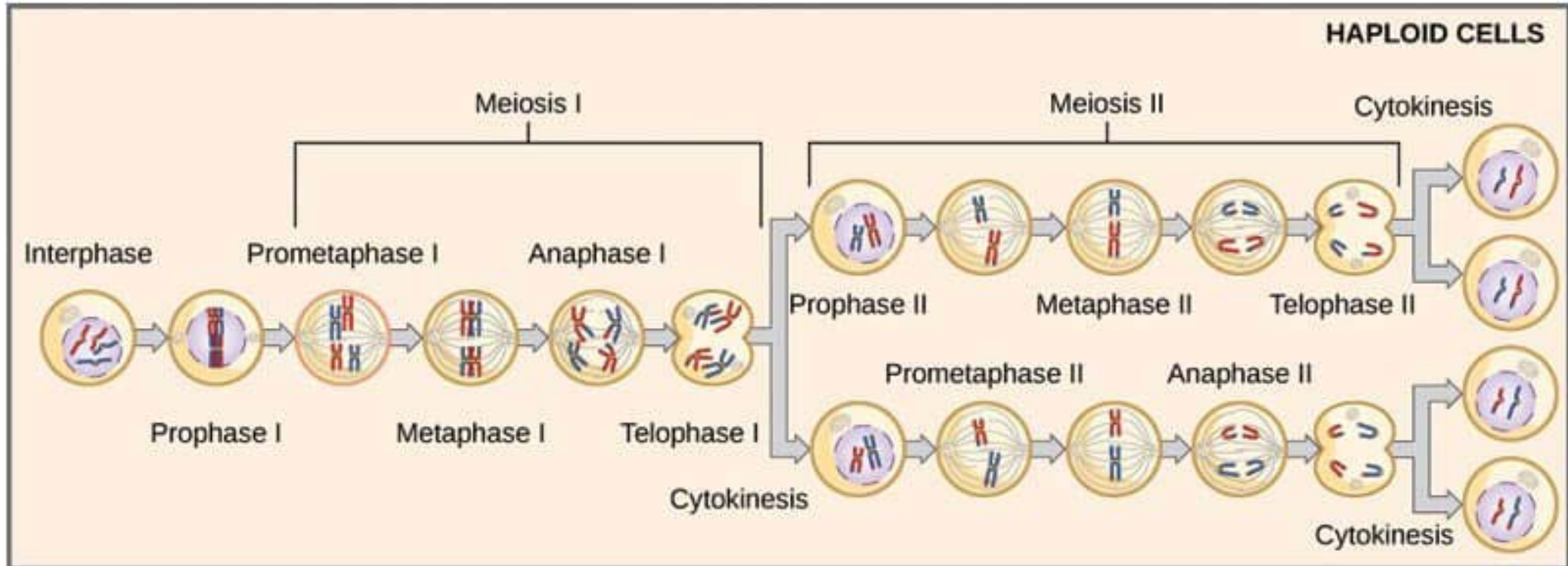
2^η μειωτική διαίρεση

Κάθε χρωμόσωμα (2 χρωματίδες)
διαιρείται $\Rightarrow$ κάθε χρωματίδα μετακινείται
τυχαία σε διαφορετικό πόλο της μιτωτικής
ατράκτου.
**Ο αριθμός των χρωμοσωμάτων παραμένει
σταθερός (23)**

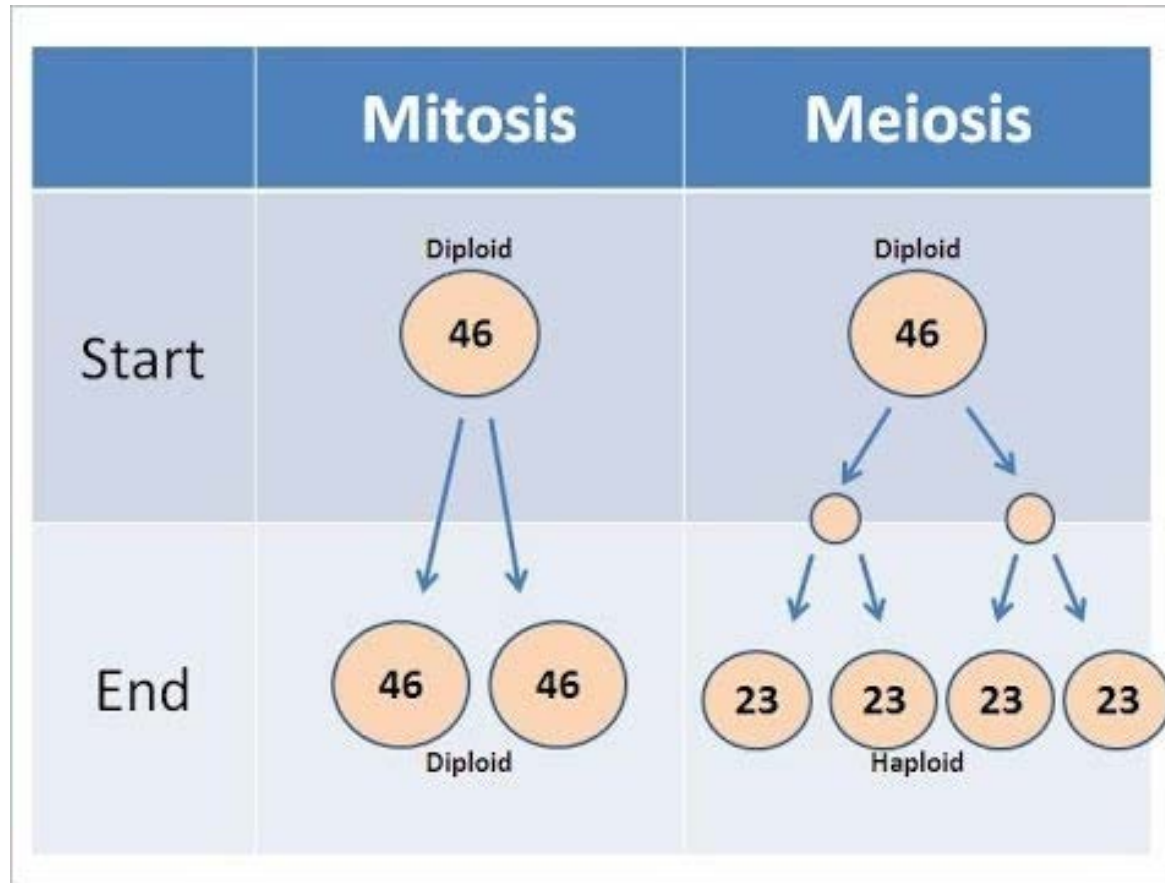
- **Μείωση αριθμού χρωμοσωμάτων**
- **Τυχαία κατανομή μητρικών και πατρικών χρωμοσωμάτων μεταξύ των γαμετών.**
- **Ανάμειξη μητρικών και πατρικών χρωμοσωμικών τμημάτων $\Rightarrow$ ανασυνδυασμένο γενετικό υλικό**

Meiosis

Definition, purpose, stages, applications with diagram

What's the difference....

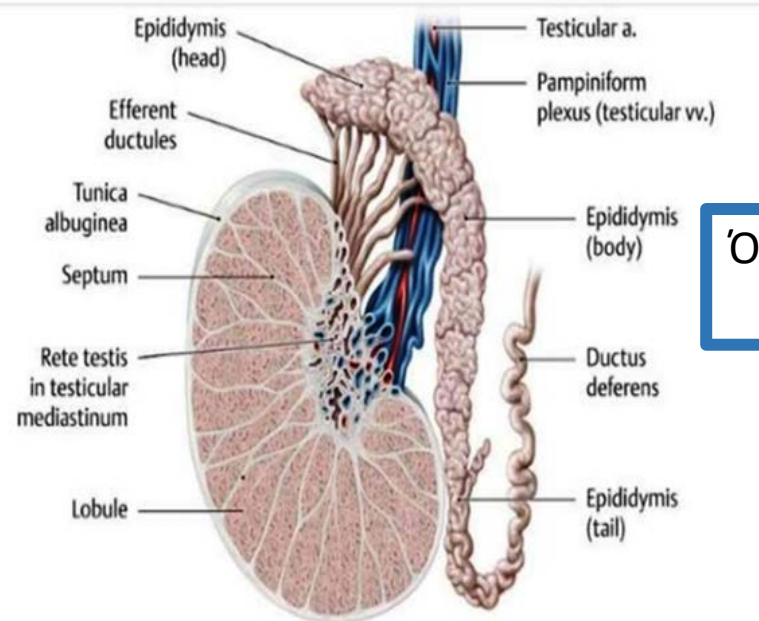
Σπερματογένεση

Οι διαδικασίες μετατροπής των σπερματογονίων (διπλοειδικά κύτταρα) σε ώριμα σπερματοζωάρια (απλοειδικά κύτταρα).

- Λαμβάνει χώρα στους όρχεις (σπερματικά σωληνάρια)
- Από την εφηβεία και σε όλη τη διάρκεια της ζωής ενός άνδρα.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 64 -74 μέρες (στον άνθρωπο)

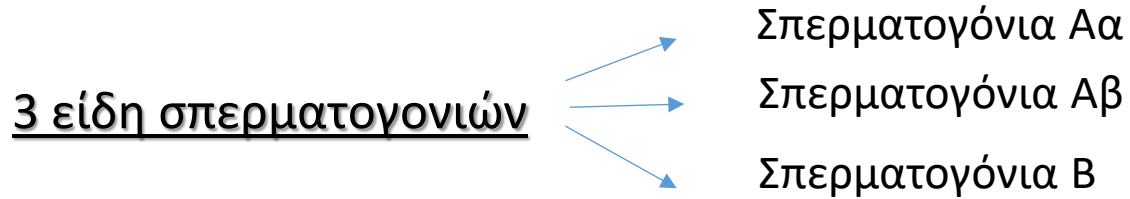

Όρχεις => Λόβια => Σπερματικά σωληνάρια

1^η φάση σπερματογένεσης

ΣΠΕΡΜΑΤΟΚΥΤΤΑΡΟΓΕΝΕΣΗ : Αύξηση αριθμού σπερματογονιών με επανειλημμένες μιτώσεις

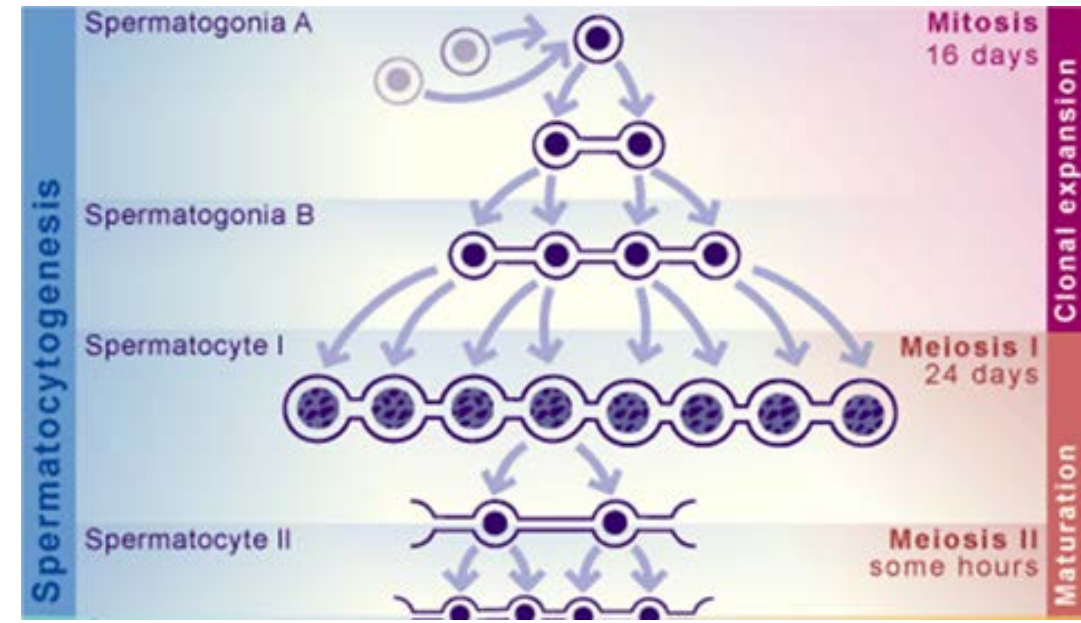

2^η φάση σπερματογένεσης

Τα **πρωτογενή σπερματοκύτταρα (2n, 4c)** (θυγατρικά κύτταρα των σπερματογονιών τύπου Β) εισέρχονται στη ΜΕΙΩΣΗ.

↓
1^η μειωτική διαίρεση

Δευτερογενή σπερματοκύτταρα (1n, 2c)

3^η φάση σπερματογένεσης

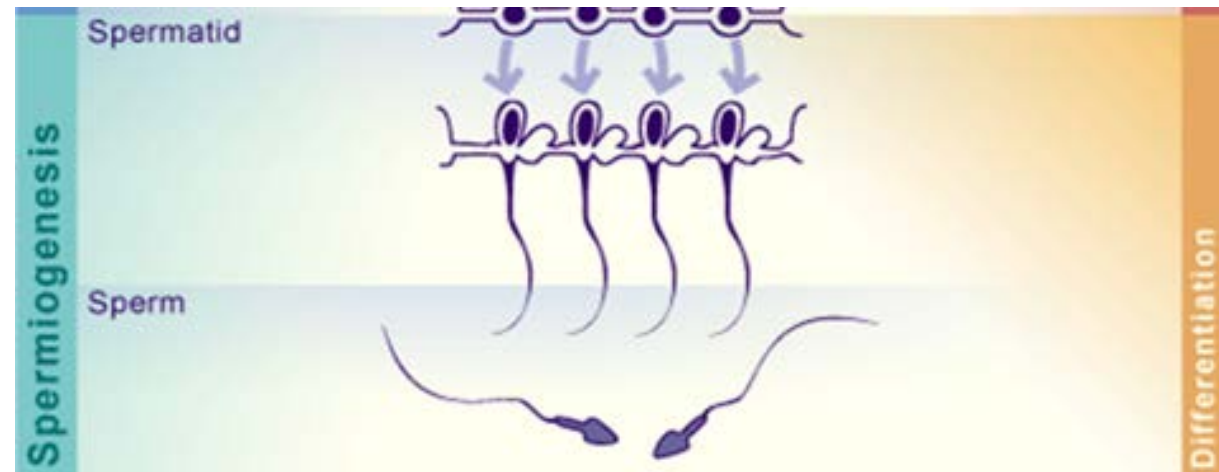
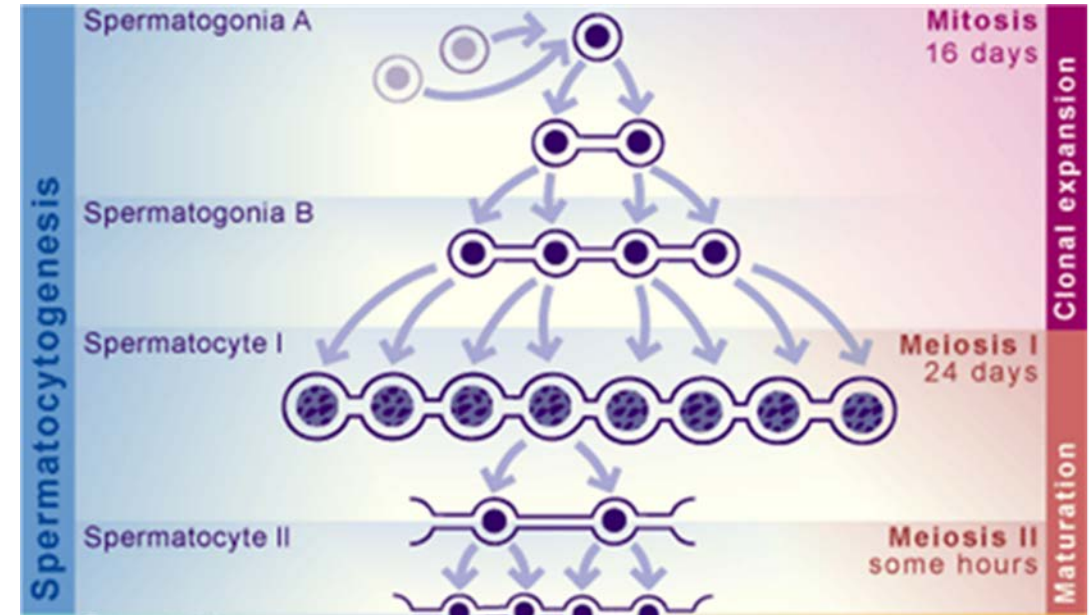
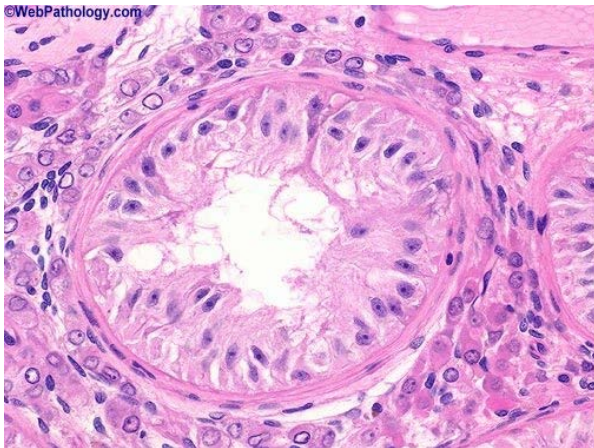
Δευτερογενή σπερματοκύτταρα

2^η μειωτική διαίρεση

Σφαιρικές σπερματίδες (πρώιμες σπερματίδες)

σπερμιογένεση + σπερμίαση
(απώλεια κυτταροπλάσματος)

Διαφοροποίηση σε ώριμα σπερματοζωάρια (όψιμες σπερματίδες)

Σπερμιογένεση

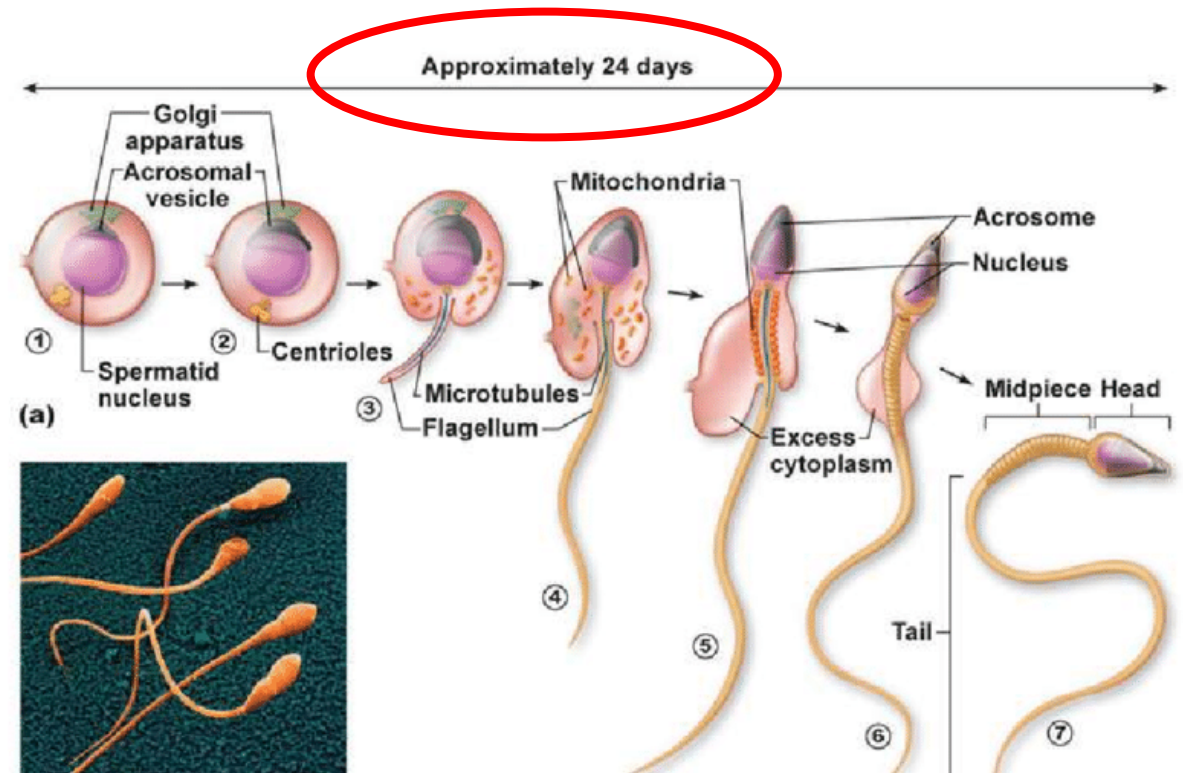
Τελικό στάδιο σπερματογένεσης όπου:

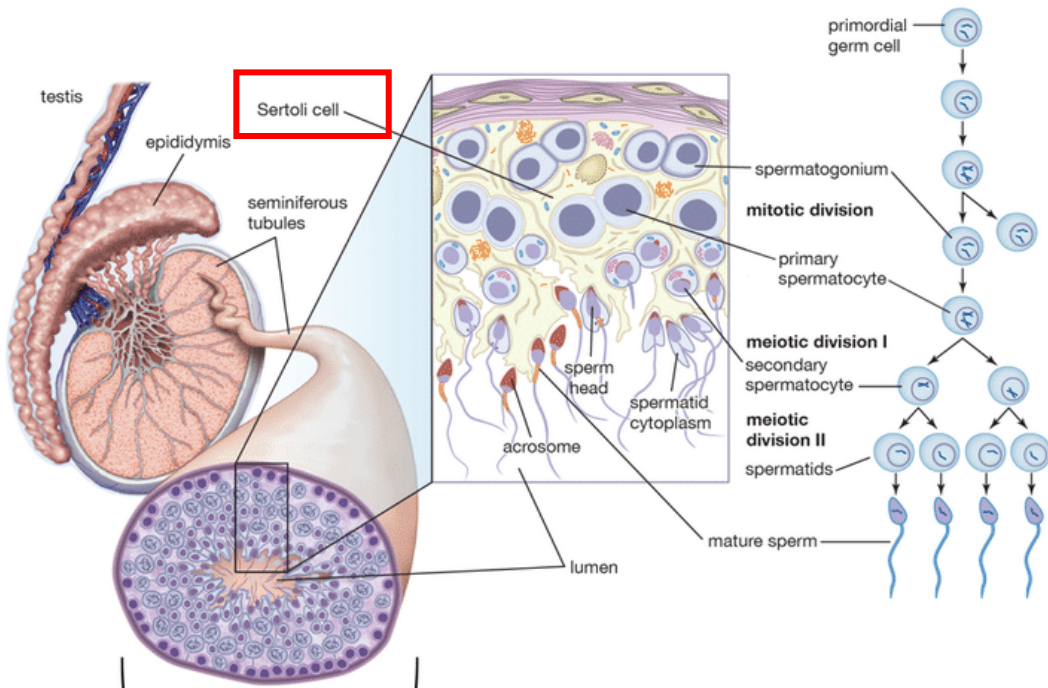
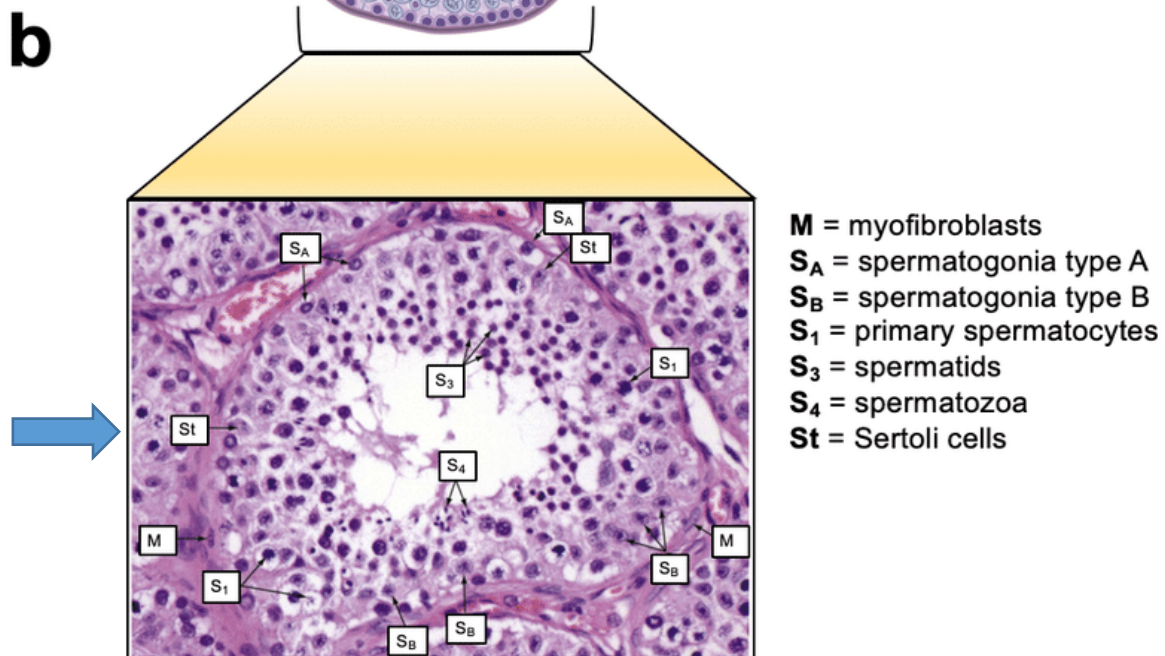
- Σχηματίζεται η ακροσωμακή καλύπτρα
- Τοποθέτηση σπερματίδας με κατεύθυνση
- Επιπέδωση και επιμήκυνση πυρήνα
- Μετακίνηση κυτταροπλάσματος προς το οπίσθιο τμήμα του κυττάρου
- Συμπύκνωση πυρήνα
- Σχηματισμός αυχένα

ΣΠΕΡΜΙΑΣΗ: απαγκίστρωση από τα κύτταρα Sertoli και απελευθέρωση στον αυλό του σπερματικού σωληναρίου.

Μετακίνηση και τελική αποθήκευση στην επιδιδυμίδα, όπου καθίστανται λειτουργικά ώριμα.

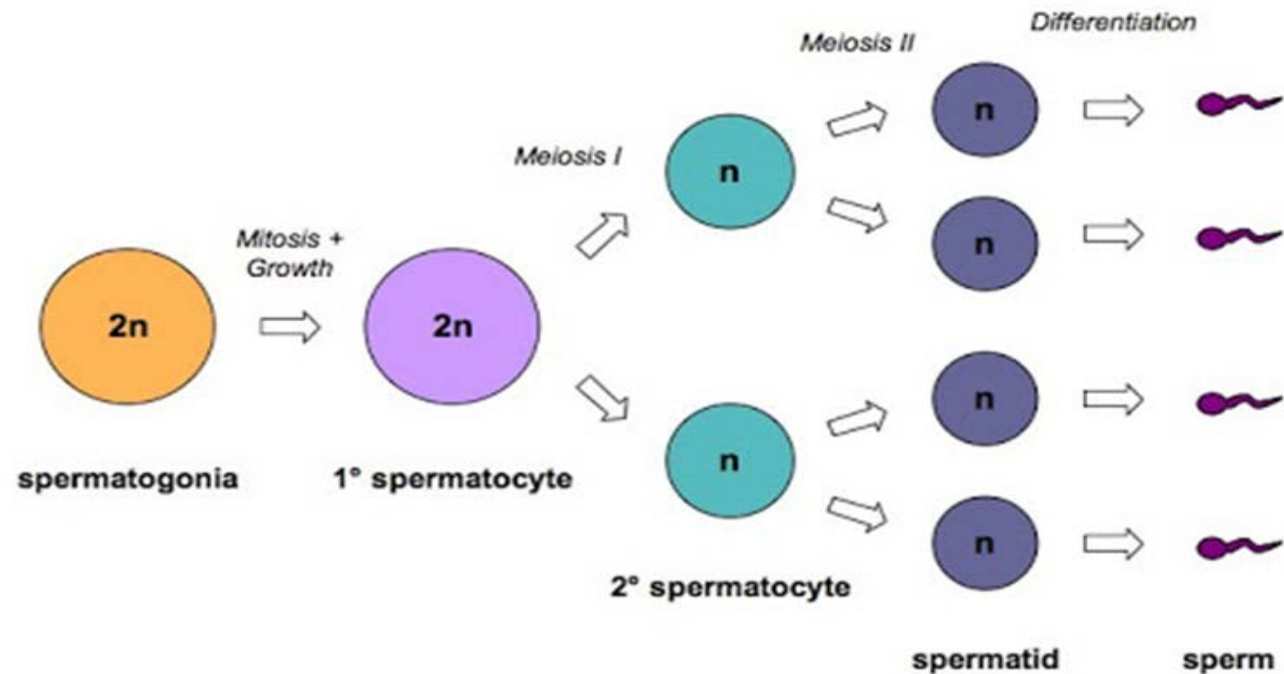
a**b**

Κύτταρα Sertoli:

- Στήριξη, θρέψη, προστασία των αναπτυσσόμενων σπερματογόνων κυττάρων.
- Φαγοκυττάρωση υπολειμματικών σωματίων (σπερμιόγνεση) και εκφυλισμένων σπερματογόνων κυττάρων.
- Απελευθέρωση σπερματοζωαρίων στον αυλό του ΣΣ (σπερμίαση).

Συνοψίζοντας.....

Είδος κυττάρων	Αριθμός χρωμοσωμάτων	Γενετικό υλικό	Διαδικασία
Σπερματογόνια	46	2N	Σπερματοκυτταρογένεση
Σπερματοκύτταρα 1 ^{ης} τάξης	46	2 N	Σπερματιδογένεση (μείωση I)
Σπερματοκύτταρα 2ης τάξης	23	1N	Σπερματιδογένεση (μείωση II)
Σπερματίδες	23	1N	Σπερμιογένεση
Σπερματοζωάρια	23	1N	Απελευθέρωση

Ώριμο σπερματοζωάριο

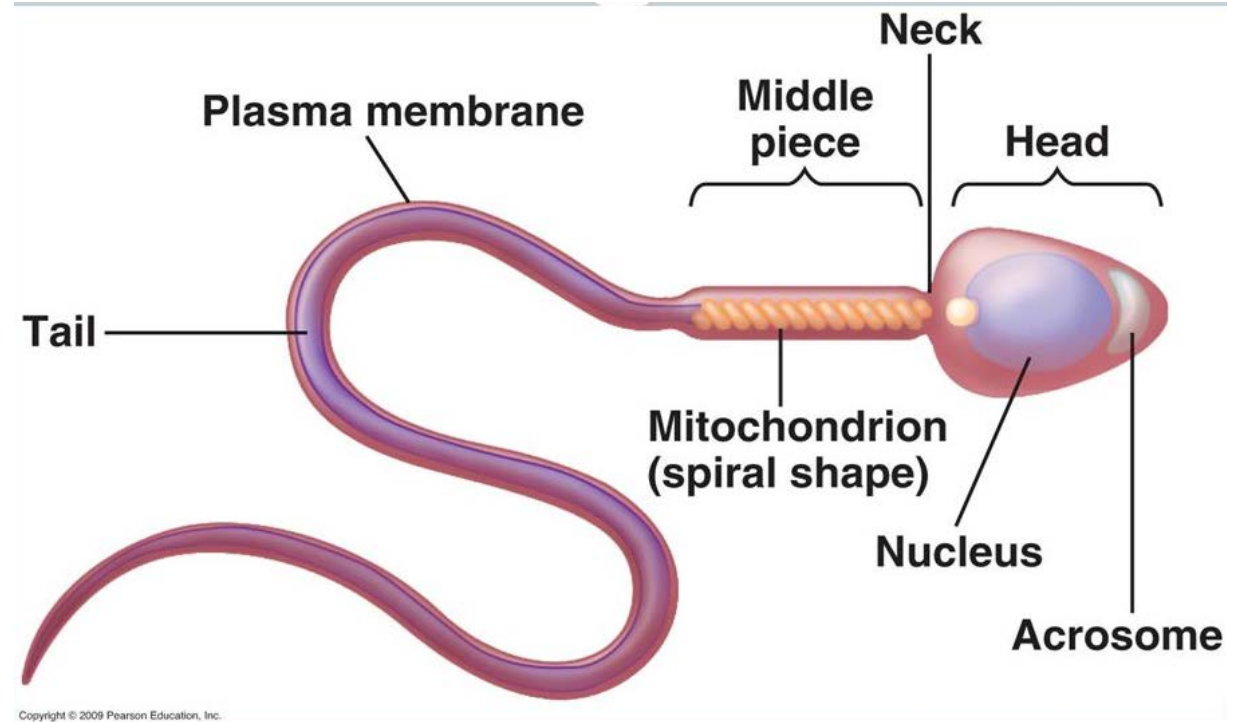
Κεφαλή: περιέχει τον συμπυκνωμένο πυρήνα που καλύπτεται από την ακροσωμιακή καλύπτρα.

Αυχένας: βραχύ τμήμα της ουράς που συνδέει την κεφαλή με την ουρά.

Κυρίως τμήμα ουράς: το πιο μακρύ τμήμα της ουράς. Αποτελείται από το αξόνημα, περιβαλλόμενο από τις 7 επιμήκεις ίνες και από ένα ινώδες έλυτρο (επενδυτικές κυκλοτερείς ίνες).

Μέσο τμήμα ουράς: αποτελείται από το αξόνημα, περιβαλλόμενο από τις 9 επιμήκεις ίνες και από έλυτρο σπειροειδών μιτοχονδρίων. Τα μιτοχόνδρια σταματούν στον δακτύλιο.

Τελικό τμήμα ουράς: αποτελείται μόνο από το αξόνημα.

Quiz...???

Ωογένεση...

Διαδικασία σχηματισμού από τα ωογόνια των πρωτογενών ωοκυττάρων.

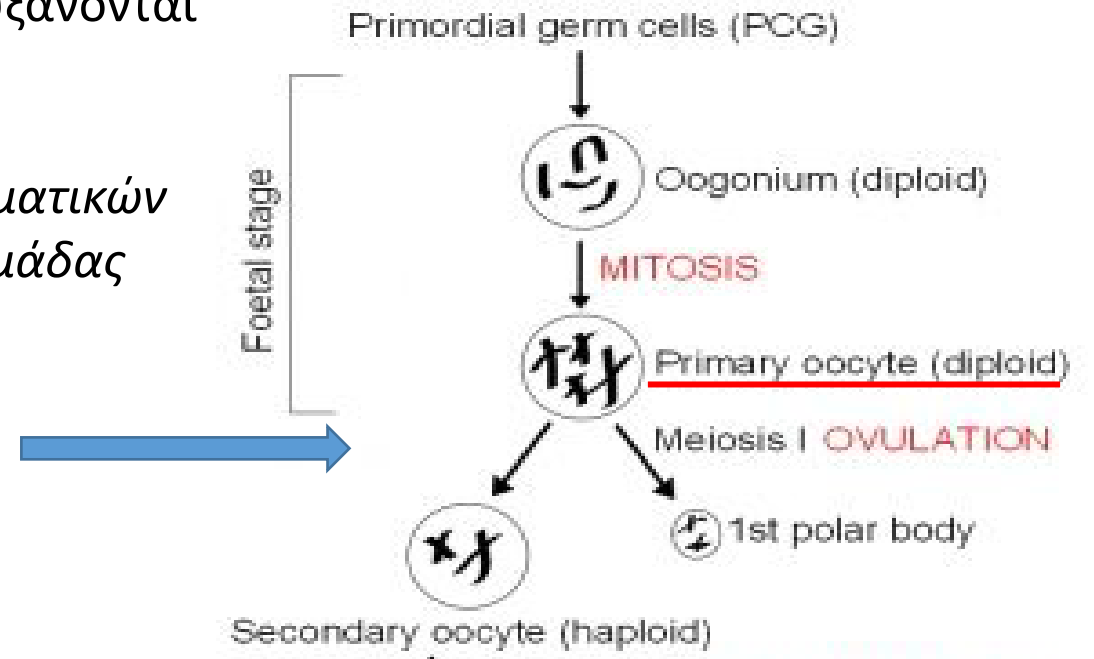
- Έναρξη κατά τη διάρκεια της **εμβρυϊκής ζωής**.

6^η-9^η w: μετανάστευση αρχέγονων γεννητικών κυττάρων στην αρχέγονη γονάδα => διαφοροποίηση σε ωογόνια

- Από 9^η w έως τον 6^ο m : τα ωογόνια υφίστανται μιτώσεις, αυξάνονται σε μέγεθος και διαφοροποιούνται σε **πρωτογενή ωοκύτταρα**.

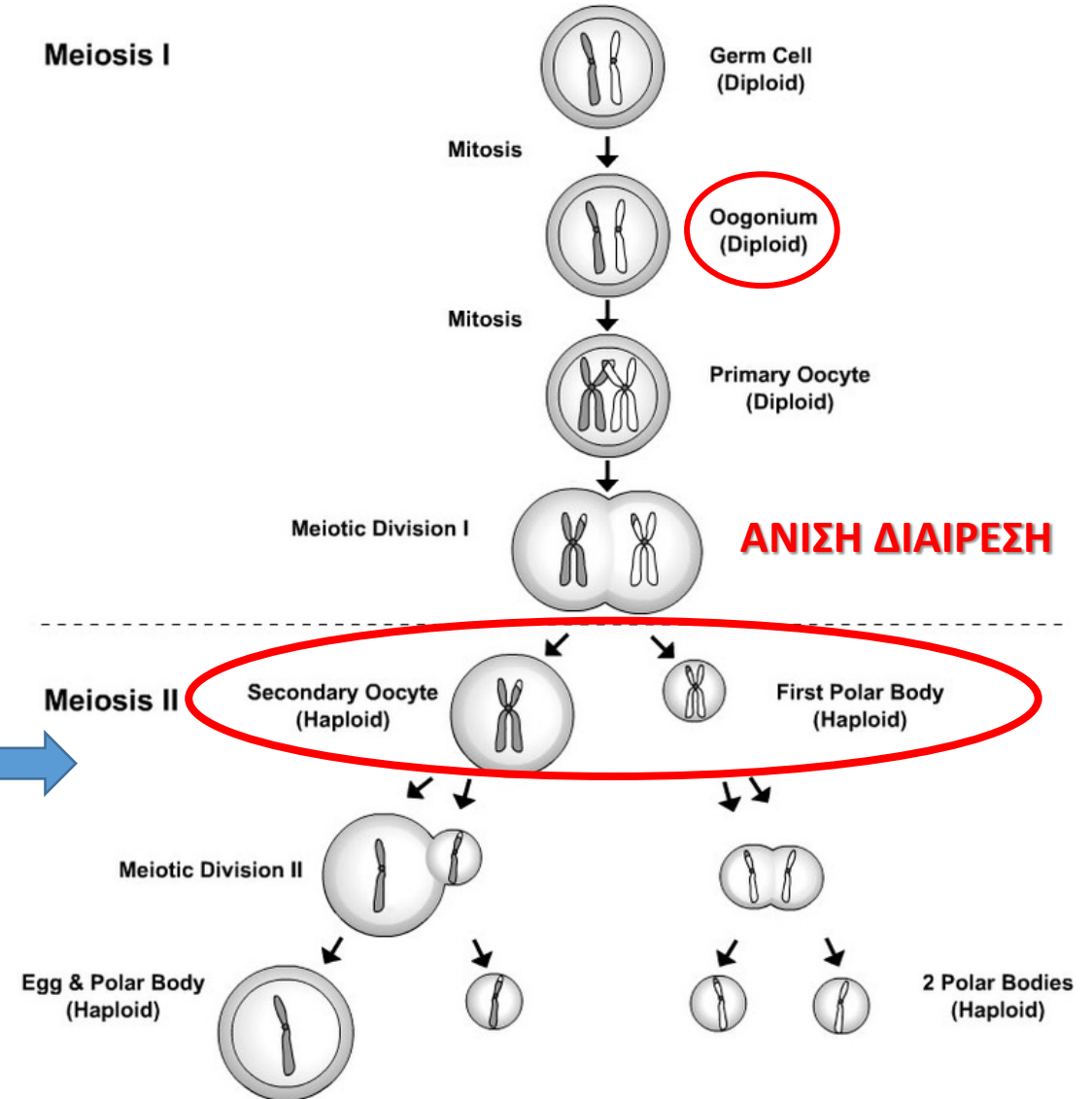
- Τα ωογόνια συνδέονται μεταξύ τους διαμέσου κυτταροπλασματικών γεφυρών ώστε να διασφαλίζεται η ταυτόχρονη είσοδος μιας ομάδας ωογονίων στη μείωση.

- Μέχρι και την ήβη, όλα τα πρωτογενή ωοκύτταρα είναι μπλοκαρισμένα στη πρόφαση της 1^{ης} μειωτικής διαίρεσης. Η ολοκλήρωση της 1^{ης} μειωτικής διαίρεσης συμβαίνει με την ωοθυλακιορρηξία !!!!

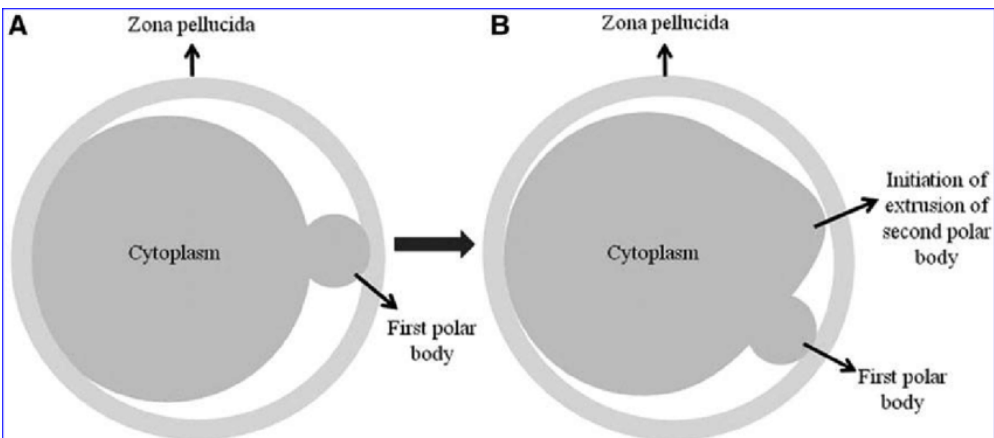
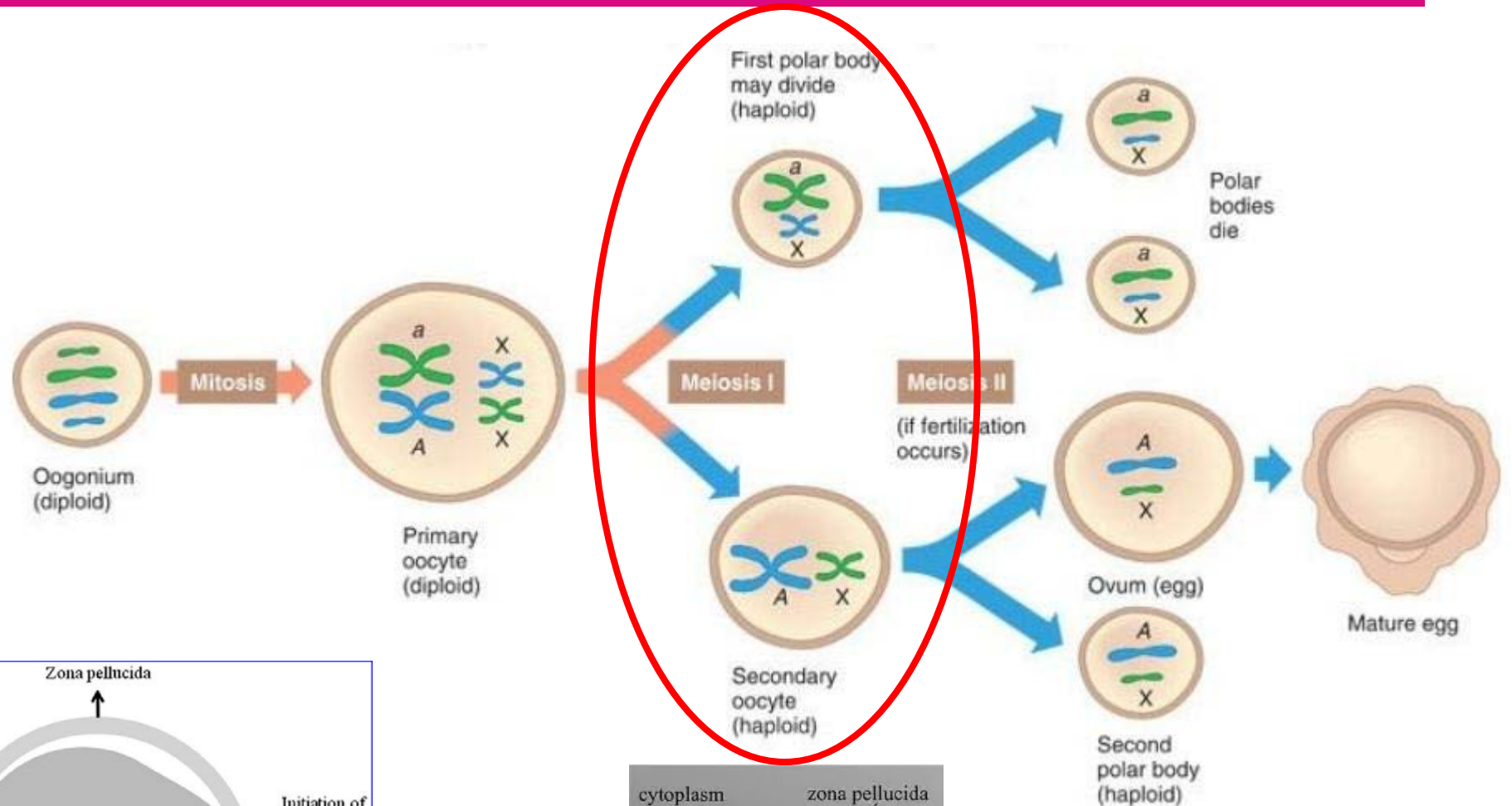

Ωογένεση...

- Μετά το μετασχηματισμό των πρωτογενών ωοκυττάρων από τα ωογόνια το κάθε ένα από αυτά περιβάλλεται από μια στιβάδα ατρακτοειδών κυττάρων και σχηματίζεται το **αρχέγονο ωοθυλάκιο** (16η w).
- Στον 5^οm της εμβρυϊκής ζωής υπάρχουν περίπου 7.000.000 αρχέγονα ωοθυλάκια σε κάθε ωοθήκη.
- Η ολοκλήρωση της 1ης μείωσης γίνεται κατά την εφηβεία πριν την ωορρηξία, οπότε λαμβάνει χώρα μια άνιση διαίρεση και προκύπτει το **δευτερογενές ωοκύτταρο και 1ο πολικό σωματίο**.
- Η 2η μειωτική διαίρεση θα ολοκληρωθεί μόνο με τη γονιμοποίηση.

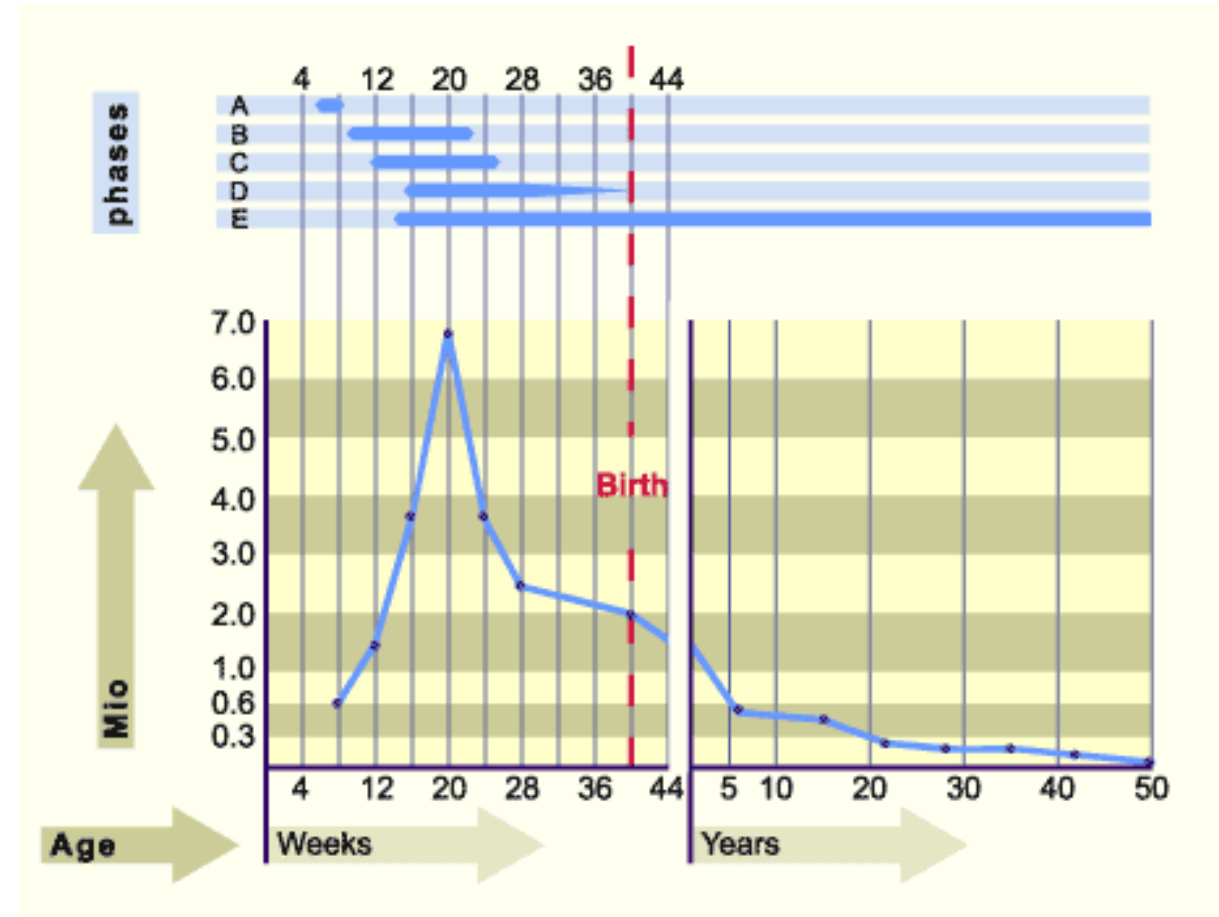

Ωογένεση...

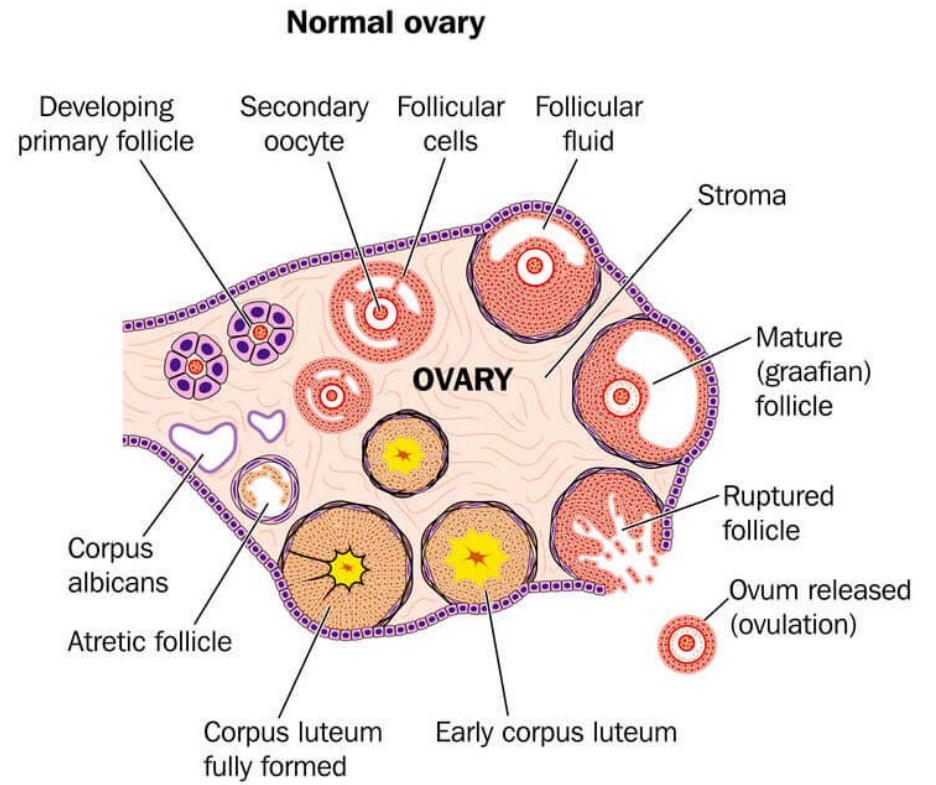
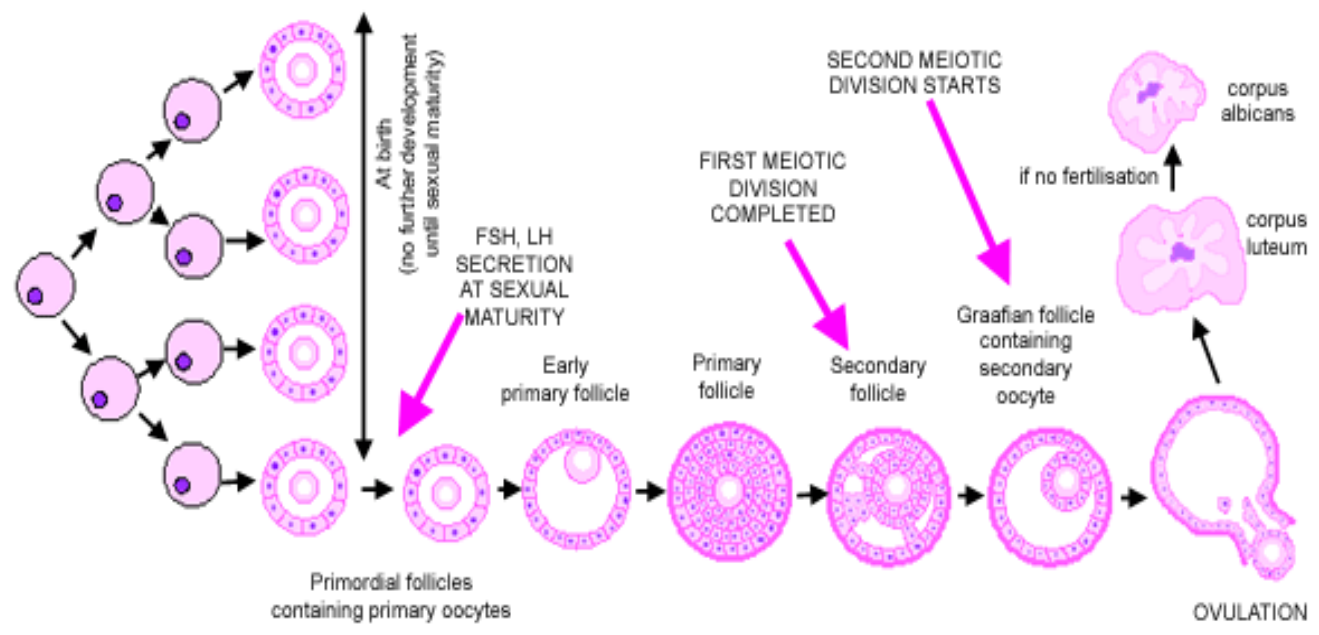

Ωογένεση...

- Ατρησία: η διαδικασία εκφύλισης των ωογονίων και των πρωτογενών ωοκυττάρων από τον 5^ο m της ενδομήτριας ζωής.
- Στα νεογέννητα θήλα: υπάρχουν περίπου 1.000.000 πρωτογενή ωοκύτταρα/ ωοθήκη.
- Η ατρησία συνεχίζεται κατά την παιδική ηλικία => Στην εφηβεία περίπου 400.000-500.000 πρωτογενή ωοκύτταρα στις δύο ωοθήκες. Από αυτά μόνο 400 καθίστανται δευτερογενή ωοκύτταρα και απελευθερώνονται κατά την ωορρηξία.
- **Αρχέγονο ωοθυλάκιο= πρωτογενές ωοκύτταρο + πλακώδη επιθηλιακά κύτταρα**
- Οι ορμόνες του γεννητικού κύκλου του θήλεος ελέγχουν την ωοθυλακιογένεση, την ωοθυλακιορρηξία και το ενδομήτριο.

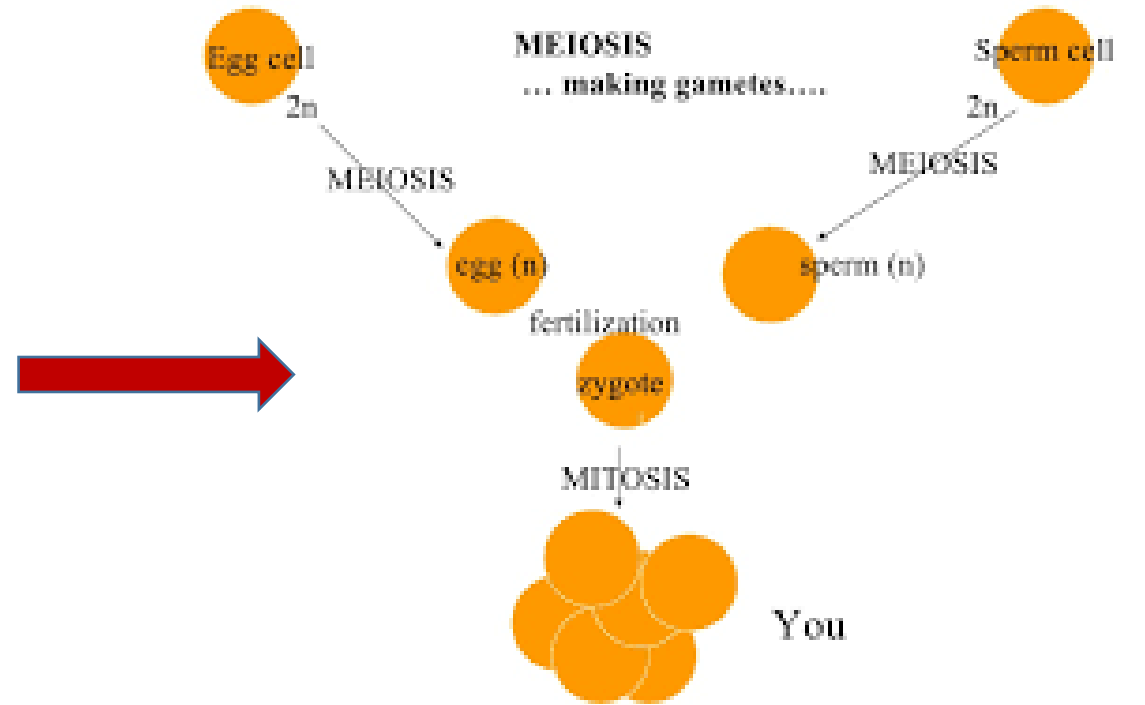
Συνοψίζοντας

Συγκριτικά ...

	ΣΠΕΡΜΑΤΟΓΕΝΕΣΗ	ΩΟΓΕΝΕΣΗ
Αριθμός γαμετών	Συνεχής παραγωγή	<ul style="list-style-type: none"> • Ασυνεχής παραγωγή • Συνεχής ελάττωση • Πλήρης εξάντληση κατά την εμμηνόπαυση
Αποτέλεσμα μείωσης	4 μικρά, λειτουργικά, κινητά σπερματοζωάρια	1 μεγάλο, ακίνητο ωκύτταρο + 3 συρρικνωμένα πολικά σωματίδια
Εμβρυϊκή περίοδος	<ul style="list-style-type: none"> • Απουσία μειωτικών διαιρέσεων. • Σχηματισμός σπερματογονίων από την ήβη και μετά	<ul style="list-style-type: none"> • Είσοδος στη μείωση και παραμονή στο στάδιο της πρόφασης. • Παραγωγή ολόκληρης της διαθέσιμης ποσότητας ωογονίων.

????????????????